

Ochtendlicht

SARAH RAYNER

Ochtendlicht

the house of books

Oorspronkelijke titel

One Moment, One Morning

Uitgave

Picador, an imprint of Pan Macmillan,
a division of MacMillan Publishers Ltd, London

Copyright © 2010 by Sarah Rayner

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2011 by The House of Books,
Vianen/Antwerpen

Vertaling

Annet Mons

Omslagontwerp

Wil Immink Design

Omslagillustratie

Getty Images/madelyn mulvaney

Foto auteur

John Knight

Opmaak binnenwerk

ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 2979 7

D/2011/8899/4

NUR 302

Maandag

07.58 uur

Lou doet alsof ze slaapt, maar ze kijkt vanuit haar ooghoeken hoe de vrouw schuin aan de overkant haar make-up aanbrengt. Ze vindt het altijd boeiend andere vrouwen dit in de trein te zien doen: zichzelf construeren. Lou gebruikt zelden make-up, eigenlijk alleen bij speciale gelegenheden, en hoewel ze kan begrijpen dat het tijd uitspaart, vindt ze het vreemd om deze transformatie van privé- naar publiek persoon onderweg naar je werk plaats te laten vinden. Het doet afbreuk aan het mysterie wanneer je de oneffenheden bedekt, de wimpers aanzet, de ogen groter maakt en de wangen ronder, omringd door andere mensen. En in de trein van zeven uur vierenvestig naar Victoria wordt Lou omringd door mensen: de meeste zwijgen, vele zijn in slaap of dommelend; sommige lezen en een minderheid praat.

De vrouw op de bank naast haar, aan de andere kant van het middenpad, is zo iemand. Lou heeft haar iPod zacht aanstaan, zodat ze niet kan horen wat ze zegt, hoewel aan de houding van het hoofd van de vrouw duidelijk te zien is dat ze tegen de man rechts van haar praat. Lou verschuift wat op haar plaats en trekt de capuchon van haar parka wat opzij, die nat is van de fietstocht door de motregen naar het station, om hen beter te

kunnen zien langs de voering van bont. Ze zijn getrouwd. Dat valt op te maken aan de bij elkaar passende ringen om de vingers die rond kartonnen koffiebekers zijn gevouwen. De vrouw, besluit Lou, zal ongeveer veertig zijn. Lou kan haar niet helemaal zien, maar ze heeft het soort gezicht dat Lou aardig vindt. Haar profiel is interessant, aantrekkelijk, al heeft ze vaag iets van een onderkin. Haar haar is een dik kastanjebruin gordijn. Uit wat Lou van hem kan zien maakt ze op dat de man minder knap van uiterlijk is. Hij is zwaargebouwd en begint grijs te worden. Lou schat dat hij minstens tien jaar ouder is dan zijn vrouw, maar hij heeft een vriendelijk gezicht. Er ligt iets zachtmoedigs in zijn gezichtsuitdrukking en de diepe rimpels rond zijn mond doen vermoeden dat hij graag lacht. De vrouw leunt vol genegenheid tegen zijn schouder. Voor hem ligt een dikke paperback, de nieuwste bestseller, maar hij leest er niet in. In plaats daarvan streelt hij langzaam en zachtjes haar hand. Lou voelt een kleine steek van afgunst. Ze benijdt hen om hun tederheid en om de manier waarop ze die zonder schroom durven te tonen.

De trein rijdt Burgess Hill binnen. Het giet nu van de regen, en vermoeide forensen schudden hun paraplu's uit en klappen die dicht wanneer ze instappen. Er klinkt een scherp fluitje om hen tot spoed te manen, en wanneer de portieren dichtschuiven richt Lou haar blik weer op de jonge vrouw tegenover haar. Ze is klaar met het aanbrenge van schaduw boven haar ogen; die hebben nu meer nadruk: het is alsof haar hele gezicht preciezer is geworden, scherper. Alleen haar lippen, die nog bleek zijn, zien er wat hulpeloos uit. Lou vindt dat ze er zonder make-up minstens zo aardig uitzag. Op de een of andere manier liever, kwetsbaarder. Maar ze is hoe dan ook knap om te zien. En haar haar, een wilde massa kurkentrekkerkrulletjes, is zo uitbundig, zo veerkrachtig, zo anders van textuur dan haar eigen muizige korte pieken, dat Lou er het liefst even aan zou willen voelen.

Lou ziet dat de jonge vrouw haar aandacht op haar lippen richt. Opeens houdt ze op, terwijl haar bovenlip op komische

wijze slechts voor de helft is ingekleurd, net als een onvoltooid porseleinen poppetje. Lou volgt haar blik, terug naar het paar; de man heeft onverwachts, heel gênant, overgegeven. Over zijn jasje, zijn overhemd, zijn das loopt een stroom schuimende, slijmerige melk met restjes van een halfverteerde croissant, als babybraaksel.

Lou doet onopvallend een oordopje uit.

‘O hemel!’ roept de vrouw uit, en ze probeert koortsachtig de rommel weg te vegen met het veel te kleine servetje dat ze bij de beker koffie had gekregen. Maar het heeft geen enkel nut: met een kinderlijk gegorgel braakt de man opnieuw. Ditmaal gaat het over de pols van zijn vrouw, spettert op haar chifon blouse, belandt zelfs, afschuwelijk, in het gordijn van haar haar.

‘Ik weet niet...’ zegt hij, happend naar lucht, en Lou ziet dat hij hevig, weerzinwekkend, transpireert, echt niet normaal. Dan gaat hij verder: ‘Het spijt me...’

Lou begint net te denken dat ze weet wat dit is – de man grijpt nu naar zijn borst – en ze gaat rechtop zitten zonder nog enige discretie voor te wenden. En dan, *bons!* Een klap, en de man valt met zijn gezicht plat op de tafel. Dan is hij stil. Volmaakt stil. Een paar seconden lang doet niemand iets, zo lijkt het althans. Lou kijkt alleen maar naar zijn omgevallen kop koffie, volgt het beige spoor, drup, drup, drup, langs de richel van het raam, over de rand van het formica tafeltje, op de vloer. Buiten razen de door de regen doorweekte bomen en velden voorbij.

Dan breekt er totale verwarring uit.

‘Simon! Simon!’ Zijn vrouw is overeind gesprongen en schreeuwt.

Simon reageert niet.

Als zijn vrouw hem heen en weer schudt vangt Lou een glimp op van zijn gezicht, met open mond en met het braaksel nog op zijn wang, voor het hoofd slap terugvalt. Ze weet zeker dat ze hem herkent, ze heeft hem eerder in deze trein gezien.

‘Jezus!’ zegt een misnoegde man aan de overkant, terwijl hij zijn exemplaar van de *Telegraph* openslaat. ‘Wat mankeert die man, verdomme? Is hij dronken of zo?’ Hij schraapt veelbetekenend zijn keel, zijn oordeel is duidelijk.

Het is alsof zijn afkeurende houding Lou tot actie aanspoort. ‘Allemachtig, die man heeft een hartaanval!’ Ze springt overeind, opeens vol herinneringen aan een oude EHBO-cursus, padvindingsinsignes en afleveringen van *ER*. ‘Haal snel de conducteur!’

Een andere man, jong, sjofel, met een geitensikje, naast de vrouw die met haar make-up bezig was, smijt zijn plastic tas neer en gaat staan. ‘Welke kant uit?’ vraagt hij aan Lou, alsof zij alles weet.

‘De middelste wagon!’ roept de vrouw.

De jongeman kijkt onzeker.

‘Die kant uit,’ zegt Lou, terwijl ze naar het voorste deel van de trein wijst, en hij rent weg.

Drie wagons verderop trakteert Anna zichzelf op haar favoriete glossy. Na twee haltes heeft ze het hoofdartikel verslonden over een beroemdheid in een ontwenningsskliniek, en nu gaat ze naar de rubriek ‘Felbegeerd’, waar ze een jasje ontdekt waarvan ze hoopt dat het haar zal staan, bij een winkelketen, nieuw binnengekomen voor het voorjaar, heel redelijk geprijsd. Ze is net bezig de pagina dubbel te vouwen, als herinnering om er tijdens haar lunchpauze naar te gaan kijken, wanneer een jongeman met een sikje tegen haar arm stoot in het voorbijrennen.

‘Ja, bedankt,’ mompelt ze sarcastisch. Die stomme hippies uit Brighton, denkt ze.

Een paar seconden later rent hij terug, op de hielen gevolgd door de conducteur. Ze beoordeelt de situatie opnieuw – ze kijken allebei ongerust. Misschien is er iets gebeurd.

Dan klinkt de stem van de machinist via de luidsprekers: ‘Zijn er artsen of verpleegkundigen aanwezig? Wilt u zich in dat geval alstublieft melden bij de conducteur in rijtuig E.’

Hoe moeten mensen weten waar rijtuig E is? vraagt Anna zich af. Maar kennelijk weten ze dat, want nauwelijks tien seconden later rennen er twee vrouwen langs haar heen, met hun schouder-tassen wapperend achter zich aan. Anna trekt haar wenkbrauwen op naar de passagiers tegenover haar. Zo'n consternatie is een zeldzaamheid in de trein van zeven uur vierenvestig, waar stilte en begrip voor anderen onuitgesproken regels vormen. Het is een beetje verontrustend.

Even later loopt de trein Wivelsfield binnen. Waarom stoppen we hier? piekert Anna. Anders rijden we gewoon door. Ze hoopt dat het alleen maar voor een sein zal zijn, maar ze vreest dat er meer aan de hand is. Vijf minuten later is haar onrust danig toegenomen, en niet alleen bij haar, overal om haar heen beginnen mensen ongeduldig te worden en op hun plaats te draaien. Voor Anna moet de trein op tijd rijden, anders komt ze te laat op kantoor. Ze werkt freelance en hoewel ze een contract voor langere tijd heeft, doen haar opdrachtgevers moeilijk over niet op tijd komen. Ze zijn streng, en de baas zit wel eens misprijzend bij de receptie te wachten om te controleren wie er te laat is.

Er wordt even in een microfoon geblazen, en dan volgt er een mededeling: 'Een van de passagiers is helaas onwel geworden. We zullen hier een paar minuten blijven staan, in afwachting van een ambulance.'

De moed zinkt haar in de schoenen en ze denkt: waarom kunnen ze diegene niet uit de trein halen en buiten op een ambulance laten wachten? Maar ze beseft dat ze heel onbarmhartig doet: één blik op het regenachtige perron beantwoordt haar vraag. Het is februari, het is kil.

Ze is te onrustig om te kunnen lezen, dus kijkt ze uit het raam, staart naar de regen die op het grijze plaveisel klettert en in plassen blijft staan. Wivelsfield, denkt ze, waar ligt dat in vredesnaam? Het is geen plaats waar ze ooit een voet heeft gezet, ze is er alleen maar met de trein doorheen gekomen.

Tien minuten worden vijftien minuten, twintig, zonder nadere

berichten. Intussen zijn mensen druk bezig sms'jes te versturen of rissen telefoonnummers te bellen, meestal op gedempte toon. Sommigen, met minder consideratie voor hun omgeving, geven luidkeels uiting aan hun gebrek aan medeleven: 'Weet niet precies wat er aan de hand is, er schijnt iemand "onwel" te zijn geworden, zal wel weer zo'n drugsverslaafde zijn...' Anderen nemen de gelegenheid te baat om hun eigen belangrijkheid te showen: 'Sorry Jane, met Ian, ik zal te laat zijn voor de directiebespreking. Wil je hen even laten wachten tot ik er ben?' Enzovoort.

Dan ziet Anna, eindelijk, drie gestalten in fluorescerende jacks langs het raam hollen met een brancard. De hemel zij dank, nu zal het niet lang meer duren.

Ze houdt haar ogen op het perron gericht, in de verwachting de brancard in volle vaart terug te zien komen, met een lichaam erop vastgegespt. Maar in plaats daarvan blijft de krachteloze betonnen muur haar aanstaren, blijft de regen vallen, zodat er steeds grotere plassen ontstaan.

Ten slotte een tik, gesputter, en dan: 'Nogmaals onze excuses, dames en heren, maar het ziet er naar uit dat we hier nog voor onbepaalde tijd moeten blijven staan. We zijn niet in staat de passagier te verplaatsen. We vragen u nog even geduld te hebben en we zullen het u laten weten zodra we nieuws hebben.'

Er klinkt een collectieve zucht, nog meer geschuifel.

Wat vervelend, denkt Anna voor ze zich kan beheersen, en dan, iets goederhartiger: wat vreemd. Ze gelooft niets van die theorie over een drugsverslaafde, de junks van Brighton staan er niet direct om bekend dat ze 's ochtends in de forensentrein zitten. Dus moet er iemand echt ziek zijn geworden. Toch maakt ze zich ongerust over haar baas, haar collega's, ze heeft die dag bergen werk te doen. Haar gedachten – een mengsel van eigenbelang en onzelfzuchtigheid – lijken overeen te komen met die van de passagiers tegenover haar: gefrons vermengd met ongeduld en bezorgdheid.

'Waarom kan zo iemand niet worden verplaatst?' zegt de

man aan de overkant ten slotte, waarmee hij het taboe om in de trein te praten verbreekt. Hij is lang, draagt een bril, heeft kortgeknipt haar en toont een onberispelijk gesteven overhemdkraag, het toonbeeld van een brave huisvader.

‘Misschien heeft diegene een verwonding aan de wervelkolom,’ zegt de passagier naast haar, een vrouw met het figuur van een appel. De manier waarop ze tijdens het spreken gaat verzitten om enige ruimte tussen hen beiden te scheppen, doet vermoeden dat ze niet samen met hem reist. ‘Dan kunnen ze de nek niet bewegen.’

Hij knikt. ‘Dat is mogelijk.’

Anna is er niet zeker van. ‘Wel een beetje vreemd: hoe kun je nou in de trein aan je rug gewond raken?’

‘Misschien is er iemand dóódgegaan.’ Anna kijkt opzij naar het meisje naast haar. Sluik zwart haar. Piercings in haar gezicht. Gothic.

‘O lieve help, nee toch zeker?’ hijgt de oudere vrouw ongerust. ‘Nee toch?’

‘Zou kunnen,’ beaamt Brave Huisvader. ‘Dat zou een verklaring kunnen zijn waarom we hier moeten blijven. Ze zullen de politie erbij moeten halen.’

‘Om een overlijdensverklaring af te geven,’ zegt Gothic.

Opeens lijkt Anna’s tijdschrift niet meer wat het was. Meestal geniet ze van haar wekelijkse portie vrolijkheid, mode, stijl en nieuwtjes; ze weet dat het oppervlakkig is, maar ze vindt dat ze er recht op heeft. Bovendien staan er ook andere onderwerpen in. Dan, als in een weerspiegeling van haar gedachten, slaat ze de pagina om en ziet juist zo’n artikel: een foto van een jonge Afghaanse vrouw met afschuwelijke littekens van brandwonden.

Anna huivert.

Voor Lou is de aanblik van passagiers die hun hoofd intrekken terwijl twee mannen een brancard optillen en over de banken

hijzen bijna absurd. De brancard heeft een onhandige vorm, zelfs met de dwarsbalk en de wielen gedemonteerd – groter dan welke koffer ook – en de hele situatie lijkt onwerkelijk, als in een film, of beter nog, als in een aflevering van een televisiedrama. Alleen kun je de tv uitzetten terwijl ze hier wordt gedwongen te kijken – hoe kan ze niet kijken als alles op luttele centimeters afstand plaatsvindt?

De afgelopen tien minuten hebben twee jonge vrouwen – verpleegsters, kennelijk op weg naar hun werk in een ziekenhuis in Haywards Heath – geprobeerd de man te reanimeren, met stijgende wanhoop. Ze hebben gecontroleerd of hij ademt, hebben in zijn hals naar een hartslag gevoeld en hem daarna, met hulp van de conducteur, op de vloer gelegd om hem horizontaal te krijgen. Dit alles pal voor Lou's voeten, voor ze tijd had om te verhuizen, zodat ze klem kwam te zitten en getuige is geweest van alle narigheid. Ze hebben het om beurten gedaan, waarbij de ene verpleegster pompte, pompte, pompte, met haar handen plat op zijn borst, en met bewegingen die zo zelfverzekerd en nadrukkelijk waren dat het bijna wreed leek, terwijl de andere in zijn mond ademde, ongeveer om de dertig keer pompen. Als de pompende verpleegster moe werd, ruilden ze.

Tijdens dit alles staat de vrouw van de man in het gangpad, hulpeloos. Ze zegt helemaal niets, en haar blik gaat van de ene verpleegster naar de andere, en dan weer terug naar haar man, haar gezicht vertrokken van angst.

Uiteindelijk gebeurt alles heel snel. Het ambulancepersoneel arriveert, de verpleegster bij zijn mond houdt op, kijkt omhoog en schudt haar hoofd, een heel klein maar veelzeggend gebaar. Geen blijdschap.

De ambulancemannen slagen erin de brancard zijwaarts te houden, hem erop te schuiven en hem snel naar de veel bredere ruimte bij de deuren van de trein te manoeuvreren. De enkele passagiers die daar staan schuiven haastig opzij om ruimte te maken. Lou ziet een zuurstofcilinder, een defibrillator, medicij-

nen, een injectie, er klinkt een kreet ‘Achteruit!’ en ze dienen hem een shock toe.

Niets.

En nog een.

Niets.

Weer een.

Nog steeds niets.

Iedereen in de coupé is als verlamd. Het is niet alleen maar morbide nieuwsgierigheid, het is een onvermogen om te begripen wat er gebeurt, shock. Wat gaan ze doen? Maar de conducteur interpreteert de open monden, de starende ogen verkeerd – uit medelijden met de man en zijn vrouw of uit behoefte de leiding te nemen, het maakt niet uit, de uitkomst is dezelfde. Hij blaft een bevel, luid genoeg om het iedereen te laten horen: ‘Wilt u allen deze wagon onmiddellijk verlaten!’

Lou raapt haar spullen bijeen: haar mobieltje, haar iPod, haar rugzak. Ze is in veel opzichten blij dat ze in beweging mag komen. Op het aangrenzende tafeltje blijft het boek van de man liggen. Niet dat hij het nu nodig zal hebben. Lou ritst haar jas dicht, trekt de capuchon over haar hoofd en stapt naar buiten, de regen in.

Er volgt weer een aankondiging, ditmaal via de luidspreker, dat álle passagiers moeten uitstappen, en weldra wordt Lou omringd door verbijsterde mensen die op een station dat ze niet kennen verward op zoek gaan naar de uitgang.

Anna moet vechten om ruimte te maken om haar paraplu op te steken. Het perron is één deinende massa, maar ze vertikt het om haar haar en al het andere nat te laten regenen, ze vindt het vreselijk als het ook maar een beetje begint te krullen en dat zal het ook doen als ze niet uitkijkt. Vandaag zou dat extra ergerlijk zijn omdat ze vroeg is opgestaan – toen het buiten nog pikdonker was – om haar haar te wassen en te föhnen, in verband met een vergadering. Gelukkig is Anna lang en heeft haar para-

plu zo'n automatische knop waarmee je hem met een efficiënte 'plof!' open kunt laten gaan. Ze houdt hem veilig boven het gedrang van de menigte en is zo beschut tegen het ergste.

Naast haar loopt de ronde oudere vrouw, en vlak voor haar schuifelt Brave Huisvader.

'Wat moeten we nu doen in vredesnaam?' vraagt hij.

'Ze zullen wel bussen inzetten,' zegt de oudere vrouw.

Anna weet niet hoe de vrouw dit kan weten, dit soort dingen gebeurt nou eenmaal niet iedere dag. Maar ze gelooft haar op haar woord. 'Waar moeten ze zo gauw zoveel bussen vandaan halen?' Ze heeft de grootste moeite alle gebeurtenissen tot zich door te laten dringen.

'Die zullen wel uit Brighton moeten komen,' zegt Huisvader.

'Klote,' zegt een vierde stem; het is het gothic meisje, dat pal achter Anna loopt. 'Dat duurt nog uren voor die hier kunnen zijn. Ik geef het op. Ik ga naar huis.'

Dat kan ik niet doen, denkt Anna. Kón ze het maar. Maar ze heeft cliënten die voor een presentatie komen. Bovendien, wanneer ze niet naar kantoor gaat, krijgt ze gewoon niet betaald. En zij is de belangrijkste kostwinner.

Ze moeten allemaal dezelfde kant uit schuifelen, of ze nu naar de bussen willen of terug naar Brighton gaan. De uitgang en het andere perron liggen voorbij het overdekte gedeelte van het perron, met zijn versleten muren en afbladderende advertenties, een paar treden lager aan het verste eind van het station. Er is gedrang en geduw van ellebogen, sommige mensen willen perse met hun mobieltjes bellen of sms'en, wat de boel alleen maar nog meer ophoudt, dus lijkt het een eeuwigheid te duren voor ze de trap af zijn, langs het kaartjeskantoor, en naar buiten.

Hier blijft Anna even staan om alles te overzien. Het is een ongerijmd gezicht: enkele honderden mensen in zo'n beperkte ruimte. Het is maar een klein plaatsje en er is niet eens een echt stationsgebouw, alleen maar een hokje om kaartjes te verkopen, halverwege de trap. Hoewel er overal in het land waarschijnlijk

duizend stations zijn zoals dit, is het niet echt geschikt voor de massale uittocht van op twee na alle passagiers uit een volgeladen forensentrein van tien wagons. Er is zelfs geen echte parkeerplaats. En geen bushalte voor zover Anna kan zien, laat staan een bus.

Shit.

Maar op datzelfde moment rijdt er met gesuis door de plassen een witte Ford Mondeo voor, die naast haar stopt. Een taxi. Eén moment denkt Anna, diep onder de indruk, gossie, dat hebben ze goed georganiseerd. Tot ze zich realiseert dat misschien niemand dit heeft georganiseerd, dat dit een station is, ook al is het maar klein, dus dat er misschien per definitie taxi's zijn. Het lampje op het dak brandt: de taxi is vrij. De menigte schiet naar voren, het wordt een ware wedloop. Maar het achterportier aan de passagierskant is pal naast haar; het is nu of nooit. Ze doet het portier open, buigt zich naar binnen en vraagt de chauffeur: 'Bent u vrij?'

Het portier ertegenover gaat op hetzelfde moment open. 'Haywards Heath?' vraagt een andere vrouw.

'Ik wil best samen doen,' oppert Anna.

'Mij best,' gromt de taxichauffeur instemmend. Het maakt hem allemaal niets uit. Een rit is een rit.

Voor hij tijd heeft om terug te komen op het aanbod, stappen de twee vrouwen in.